

PREDLOG ZAKONA O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O POKOJNINSKEM IN INVALIDSKEM ZAVAROVANJU (ZPIZ-2I)

Državni zbor je na 63. izredni seji dne 3.3.2021 opravil drugo obravnavo Predloga zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-2I).

Po predlogu se spremeni besedilo 39.čl. zakona »Najnižja pokojnina.«

Zavarovancu, ki pridobi pravico predčasne starostne ali invalidske pokojnine, je zagotovljena **najnižja pokojnina v višini kratkoročnih minimalnih življenjskih stroškov, ne glede na dolžino pokojninske dobe Zavarovanca, ki pridobi pravico do pokojnine v sorazmernem delu po mednarodnih pogodbah se zagotovi najmanj sorazmerni del pokojnine po prejšnjem odstavku. (predlog leve) Najnižja pokojnina naj se ne odmerja več kot odstotek od najnižje osnove, temveč naj bo preprosto postavljena na znesek kratkoročnih minimalnih življenjskih stroškov, ki so trenutno izračunani na 442 EUR.**

Poslanci bodo na prihodnji seji državnega zbora odločali o predlogu Levice, da bi morala starostna, predčasna ali invalidska pokojnina znašati **najmanj 442 evrov, zagotovljena pokojnina za polno dobo pa 613 evrov**. Da je tudi s 442 evri zelo težko preživeti, prav nihče ne dvomi, razhajanja v mnenjih pa so zlasti v tem, ali naj se to rešuje v okviru pokojninske blagajne ali socialnega varstva.

»Pokojninski sistem tako še dodatno povečuje svojo socialno funkcijo, kar nikakor ni njegov namen. Pokojnina je individualna pravica iz dela, socialna pomoč, zaradi katere določamo minimalne življenjske stroške, pa je pravica družine in je odvisna od razpoložljivega dohodka vseh družinskih članov. Pokojnine se financirajo iz prispevkov bodočih upravičencev proporcionalno z dohodki iz dela (delno tudi iz državnega proračuna po znižanju prispevkov delodajalcev,) socialni transferji pa v celoti iz državnega proračuna.

Porušijo se temeljna načela v pokojninskem sistemu v zavarovanju, ki temelji v zavarovanju, obdobju vključenosti v zavarovanje in višini plačila prispevka.

Dvig najnižje pokojnine na predlagani ravni, brez upoštevanja uveljavljenih pravil, ki pogojujejo višino odmerjenih pokojnin, je v popolnem nasprotju z načeli, na katerih temelji veljavni sistem. Višino pokojnine praviloma pogojujeta na eni strani plača oziroma zavarovalna osnova, od katere so bili plačani prispevki za to zavarovanje v določenem obdobju pred uveljavitvijo pravice do pokojnine, s pomočjo katerih se oblikuje pokojninska osnova, na drugi strani pa čas obdobja, prebitega v zavarovanju, ki ga izrazimo z določenim odstotkom. Višja plača ali zavarovalna osnova vpliva ne le na višje prispevke, temveč tudi na višjo pokojninsko osnovo, daljše zavarovalno obdobje pa na višji odstotek za odmero pokojnine. Posledice so jasne! **Višja pokojnina pri višji pokojninski osnovi in daljšem obdobju, prebitem v zavarovanju in obratno, pri nižji pokojninski osnovi in krajšem obdobju zavarovanja.** Razmerja znotraj sistema pomembno urejata najnižja in najvišja pokojninska osnova (to je določeno v zakonu in znaša 1:4), ki mu dajeta poseben značaj in funkcijo.

Določanje najnižjega zneska pokojnine, ne glede na veljavna pravila za njihovo odmero, kakršno izhaja iz predloga novele 39. člena ZPIZ-2, negira ta pravila in ruši sistem. Dopušča nesprejemljive anomalije, in postavlja pod vprašaj sedanjo funkcijo sistema. V taki ureditvi višina pokojnine za mnoge ne bo več odvisna od višine vplačanih prispevkov in dolžine obdobja, prebitega v zavarovanju, temveč zgolj od obstoja obveznega zavarovanja v

določenem obdobju. To lahko vodi v nezainteresiranost za to obliko zavarovanja in posledično, v ne tako daljni prihodnosti, njegovo demontažo in popolno razvrednotenje ter zagotavljanje zgolj minimalne socialne varnosti za vse udeležence, izražene v za vse enaki minimalni pokojnini! **V ZDUS menimo, da takega predloga kljub njegovi trenutni politični in siceršnji všečnosti ne gre podpreti. V primeru sprejetja, pa bo ZDUS uporabila vsa razpoložljiva pravna sredstva.**

Trenutno zagotovljena pokojnina znaša 70% med zadnjo prejeto plačo in prvo odmerjeno pokojnino. Če pa bi najnižja pokojnina znašala 442 EUR, pa bi to razmerje znašalo 83%. S tem amandmajem se ruši pokojninski sistem in rešuje socialno politiko, kar je nedopustno, saj je pri odmeri od NPO vseeno ali ima nekdo 15 ali 30 let pokojninske dobe, ženske približno 27 let in 6 mesecev. **Razlika med petnajst in štirideset leti bi tako znašala le 171 evrov.**

Znesek 613 evrov predstavlja 64,68 od NPO, kolikor bi znašala pokojnina odmerjena moškemu za 44 let (navadno vrednotenje) pokojninske dobe, za žensko pa 41 let od NPO. Pri povečanju iz 246,45 EUR na 442,00 EUR znaša najvišja razlika povišanja 196 EUR. Dviga najnižje pokojnine iz 246,45 eur na 442 eur bi bilo deležnih okoli 58 tisoč upokojencev, od tega dobrih 18 tisoč takih, ki prejemajo sorazmerni del pokojnine, skupen finančni učinek pa bi bil približno 42 milijonov eur letno. Pri nas je dobrih 56 tisoč uživalcem zagotovljena pokojnina, ki v januarju znaša 581,05 evra. Po predlogu bi znašala 613 evrov, kar je 32 evrov več in bi se pokojnina povečala še dodatnim 24 tisoč uživalcem, tako da bi skupaj prejemale zagotovljeno pokojnino dobrih 80 tisoč uživalcev. Letni finančni učinek bi bil najmanj 27 milijonov evrov. Celotni finančni učinek pa po grobi oceni znaša najmanj 69 milijonov EUR.

SKLEP ŠT.1.:

ZDUS NE podpira amandmaja stranke LEVICE, da se najnižja pokojnina ne odmerja več v procentih od pokojninske osnove, ampak bo postavljena na znesek minimalnih kratkoročnih življenjskih stroškov. V primeru sprejetja takega določila bo ZDUS uporabil vsa pravna sredstva.

SKLEP ŠT. 2:

ZDUS podpira predlog, da se obdobje dviga o odmernega odstotka od pokojninske osnove za 40 let pokojninske dobe in sedaj veljavnih 6 let skrajša 4 leta.

SKLEP ŠT. 3:

ZDUS podpira predlog, da zagotovljena pokojnina za polno dobo znaša najmanj 613 EUR.

Nežka Ivanetič
Predsednica komisije za pokojninsko politiko ZDUS

Janez Sušnik
Predsednik ZDUS